

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS IR VALSTYBINĘ MOKESČIŲ INSPEKCIJĄ PRIE LR FINANSŲ MINISTERIJOS

2016-07-21 Nr. 4D-2015/1-865
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Tarnyba) pareigūnų neveikimo, nesprendžiant visos turėtos žemės grąžinimui natūra klausimo.

2. Pareiškėjas skunde nurodė, kad nesprendžiamas nuosavybės teisių į 9,49 ha iki nacionalizacijos buvusio savininko [Y] Šiaulių rajone turėtos žemės atkūrimo klausimas. 1991-04-29 su savo motina B kreipėsi į Savivaldybę, prašydami spręsti nuosavybės teisių atkūrimo (pagal 1932 m. viensėdžiais išskirstymo planą) klausimą. Iki nacionalizacijos turėta žemė priklausė Šiaulių rajonui, o į miesto teritoriją įtraukta tik 1996-02-13 įstatymo pagrindu.

Pareiškėjo pateiktame uždarnosios akcinės bendrovės „A“ parengtame plane pažymėta, kad pagal teismo sprendimą (civilinė byla Nr. [...]) ir Šiaulių apygardos teismo nutartį (civilinė byla Nr. [...]) grąžintinos žemės plotas yra 34836 m². Iš šio ploto negrąžinta žemė (trūkumas) sudaro 13866 m².

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolieriaus imtis veiksmų, kad būtų atkurtos nuosavybės teisės į žemę.

4. Skundo tyrimo metu 2015-12-08 papildomai pateiktame kreipimesi Pareiškėjas nurodė, kad žemės mokesčiai pretendams į žemės sugrąžinimą skaičiuojami nuo 2003 metų, dar neatkūrus nuosavybės teisių į žemę, remiantis Tarnybos Šiaulių skyriaus pateiktais neteisingais žemės sklypų duomenimis. Valstybinė mokesčių inspekcija atsiuntė Žemės mokesčio apskaičiavimo deklaraciją už 2015 metus (apskaičiavimo data – 2015-10-19), nors daiktinės teisės į žemės sklypus Pareiškėjo vardu nebuvo registruotos.

Pareiškėjas prašo Seimo kontrolieriaus spręsti už žemės sklypus sumokėtų mokesčių sugrąžinimo klausimą.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

5. Skunde nurodytos aplinkybės susijusios su Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2010 metais atliktu tyrimu:

5.1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus **2010-06-16** pažymoje Nr. 4D-2009/5-801 „Dėl X skundo prieš Šiaulių apskrities viršininko administraciją“ (toliau – Seimo kontrolieriaus

2010-06-16 Pažyma) skundo dalis dėl tuometės Šiaulių apskrities viršininko administracijos pareigūnų veiksmų, negrąžinant žemės natūra, buvo atmesta (galimos grąžinti natūra žemės plotai ir valstybės išperkamos žemės plotai buvo nustatyti Šiaulių apygardos teismo 2003-03-10 nutartimi civilinėje byloje Nr. [...] – natūra grąžinant **3,4836 ha** sklype Nr. [...] ir **0,255 ha** – sklype Nr. [...]. Pareiškėjo prašymai atnaujinti teismo procesą buvo atmesti); skundo dalies dėl žemės mokesčio apskaičiavimo (žemės mokestis nepagrįstai skaičiuojamas kaip už miesto ribose esančią žemę, bei už didesnę žemės sklypų plotą, nei jis faktiškai yra) tyrimas buvo nutrauktas, šį klausimą išnagrinėjus teismo tvarka.

Skundo dalis dėl neveikimo, nesprendžiant atlyginimo už valstybės išperkamai priskirtą žemę, buvo pripažinta pagrįsta;

5.2. **2010-06-16** Pažymoje Seimo kontrolierius tuomečiam Šiaulių apskrities viršininkui rekomendavo:

5.2.1. „atkreipti dėmesį į tai, kad iki šiol nepriimti sprendimai dėl nuosavybės teisių atkūrimo, atlyginant už valstybės išperkamai priskirtą Y turėtos žemėvaldos dalį, pažeidžiant Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106 punkto reikalavimus“;

5.2.2. „nedelsiant galiojančių teisės aktų nustatyta tvarka spręsti atlyginimo už valstybės išperkamai priskirtą Y iki nacionalizacijos turėtos žemės dalį klausimą“;

5.3. Reaguodamas į Seimo kontrolieriaus 2010-06-16 Pažymoje pateiktą rekomendaciją, 2010-06-29 tuometis Šiaulių apskrities viršininkas Rimundas Domarkas informavo, kad **Šiaulių apskrities viršininko administracijos 2010-06-22 sprendimais Nr. 7-5494, Nr. 7-5495, Nr. 7-5496 ir Nr. 7-5497 buvo atkurtos nuosavybės teisės už valstybės išperkamai priskirtą Y iki nacionalizacijos turėtos žemės dalį**, sprendimus piliečiams išsiunčiant registruotais laiškais.

Tyrimo metu nustatytos aplinkybės

6. Žemės sklypai, Šiauliuose, 2005–2006 metais tuometės Šiaulių apskrities viršininko administracijos sprendimais natūra grąžinti pretendams į Y turėtą žemę, buvo registruoti Nekilnojamojo turto registre:

6.1. 0,8280 ha žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), [...];

6.2. 0,3000 ha žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), [...] (Pareiškėjas nebuvo šio žemės sklypo bendraturtis);

6.3. 0,9690 ha žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), [...];

6.4. 1,3867 ha žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), [...];

6.5. 0,2080 ha žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), [...];

6.6. 0,0470 ha žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), [...].

7. Žemės mokesčio Pareiškėjui skaičiavimo klausimas nagrinėtas teismo tvarka. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo **2009-09-07** nutartyje administracinėje byloje Nr. [...] pažymėta: „[...]“

Iš bylos matyti, kad atsakovas [VMI ir Šiaulių apskrities VMI] apskaičiuodamas Pareiškėjui žemės mokestį rėmėsi Nekilnojamojo turto registro duomenis, kurie patvirtina, jog Pareiškėjui nuosavybės teise priklausantys žemės sklypai – žemės sklypas (0,0832 ha), kurio unikalus Nr. ([...], kadastrinis Nr. [...] – [...] [...]; žemės sklypas (0,0188 ha), kurio unikalus Nr. [...], kadastrinis Nr. [...] – [...], [...]; žemės sklypas (0,4524 ha), kurio unikalus Nr. [...], kadastrinis Nr. [...] – [...], [...]; žemės sklypas (0,3865 ha), kurio unikalus Nr. [...], kadastrinis Nr. [...] – [...], [...]; žemės sklypas (0,5546 ha), kurio unikalus Nr. [...], kadastrinis Nr. [...] – [...], [...], randasi Šiaulių miestui priskirtoje teritorijoje.

Ši aplinkybė – žemės mokesčio skaičiavimas pagal Nekilnojamojo turto registro duomenis, atitinka teisės aktų reikalavimus, todėl pagrindo manyti, kad ginčijamas mokestis buvo apskaičiuotas neteisėtai ar nepagrįstai, nėra.

Ši aplinkybė, taip pat **leidžia daryti išvadą, kad mokesčių administratorius tokiu būdu, tinkamai įvykdė savo pareigą**, numatytą Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 67 straipsnio 1 dalyje, kuri nustato, jog „Mokesčių administratorius privalo pagrįsti jo mokesčių mokėtojų apskaičiuotas mokesčio ir su juo susijusias sumas.“

To paties straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta, kad „Mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su mokesčių administratoriaus apskaičiuotomis konkrečiomis mokesčio ir su juo susijusiomis sumomis, privalo pagrįsti, kodėl jos yra neteisingos.“

Šis įrodinėjimo naštos paskirstymas lemia, kad **mokesčių administratoriui tinkamai pagrindus mokėtinų mokesčių teisingumą, pareiga įrodyti priešingai tenka mokesčio mokėtojui.**

Pareiškėjas savo teiginius, dėl paminėtų žemės sklypų buvimo ne miestui, o kaimui priskirtoje teritorijoje, grindžia antstolio faktinių aplinkybių konstatavimo protokolu ir Šiaulių rajono [...] kaimo žemėlapiu fragmento, sklypo Nr. [...] išdėstymo Šiaulių rajono [...] kaimo teritorijoje planu (mokestinės bylos [...] lapai).

Tačiau kaip matyti iš Šiaulių rajono [...] kaimo žemėlapiu fragmento, sklypo Nr. [...] išdėstymo Šiaulių rajono [...] kaimo teritorijoje plano, šiuo planu buvo nustatomos buvusio žemės savininko – Y, turėtos iki nacionalizacijos (1940-07-21) žemės ribos ir vieta, tačiau **iki nacionalizacijos buvusi žemės vieta, nepaneigia tos aplinkybės, kad pagal dabartinę teritorijos suskirstymą, ginčo žemės sklypai patena į Šiaulių miesto ribas. Tas pats pasakytina ir dėl antstolio faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo, nes jame nėra duomenų apie ginčo žemės sklypų priklausymą miesto ar kaimo teritorijai, kadangi šiuo protokolu buvo konstatuojamas atitinkamų žemės sklypų „užimtumo ir panaudojimo“ faktas, o ne jų priklausomybės atitinkamai teritorijai faktas.**

Įrodymų vertinimo prasme darytina išvada, kad **atsakovas savo sprendimą dėl pareiškėjui apskaičiuoto žemės mokesčio grindė leistiniais ir tinkamais įrodymais, o pareiškėjas šio sprendimo nustatyta tvarka nepaneigė.**“

8. Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus **2015-01-22** pasitarimo dėl X nuosavybės teisių natūra į žemę atkūrimo ir mokesčių mokėjimo [protokole; dokumentas neįvardintas] Nr. VA-2 pažymėta:

„SVARSTYTA:

X nuosavybės teisių grąžinimo ir mokesčių už žemę mokėjimo klausimai.

[...]

X paminėjo, kad gauna raštus iš Savivaldybės administracijos dėl žemės mokesčio mokėjimo. Pretendentas paaiškino, kad jis **nesutinka mokėti žemės mokesčių, nes suformuoti žemės sklypai neatitinka faktinės realybės, jų plotas yra mažesnis nei jie įregistruoti valstybės įmonės Registrų centro duomenų bazėje.**

[...]

X **pakartotinai pasisakė, kad trūksta žemės ir jis nėra pasirašęs nei vienoje kadastrinių matavimų byloje bei turi antstolių faktinių aplinkybių protokolo išvadą, kurioje nurodyta, kad pamatavus žemės sklypus, jie yra mažesnio ploto nei įregistruoti valstybės įmonėje Registrų centre. [...] X buvo paprašytas parodyti jo minimus Antstolio atliktus kadastrinius matavimus ar planus, kurie įrodytų deklaruojamus teiginius. Išanalizavus Antstolio pateiktą schemą pretendentui paaiškėjo, kad tai nėra kadastriniai matavimai ir tokios schemos nėra tikslios ir jos negali būti laikytinos už pagrindą įrodymui, kad trūksta žemės ploto, todėl buvo svarstyta, ar būtų teisinis pagrindas užsakyti kadastrinius matavimus pakartotinai.**

Tarnybos Šiaulių skyriaus teisininkė Dalia Andraitienė paaiškino, kad pretendentui vadovaujantis teismo sprendimu buvo pilnai atkurtos nuosavybės teisės, atlikti žemės sklypų kadastriniai matavimai su posūkio taškais bei koordinatėmis ir **motyvo atlikti kadastrinius matavimus pakartotinai nėra.** Paminėjo, kad yra gera proga iki kovo 1 d. už likusią negrąžintą žemę pareikšti valią ir atsiimti kompensaciją valstybiniu mišku, nes kitu atveju bus išmokama kompensacija pinigais.

NUTARTA:

1. X pagal galimybę artimiausiu metu įpareigotas pateikti laiškų, galimai gautų iš Savivaldybės administracijos dėl žemės mokesčių mokėjimo, kopijas.

2. Tarnybos Šiaulių skyrius pakartotinai pabrėžė, kad vykdant 2003 metų teismo sprendimą, nuosavybės teisės pilnai atkurtos, **pretendentui buvo pasiūlyta akcijų už valstybės išperkama žemę, tačiau X nesutikus ir pasikeitus teisės aktams bei situacijai, kad šiuo metu yra galimybė papildomai atkurti natūra turėtoje vietoje, pretendentą pasikvies raštu į Tarnybos Šiaulių skyrių ir pasiūlys papildomai atkurti nuosavybės teises turėtoje vietoje bei už likusią žemę pasirinkti kitą kompensavimo būdą – mišku. [...].“**

9. Savivaldybės administracijos **2015-02-18** rašte Nr. SG-93 Pareiškėjui pažymėta:

„Atsakydami į Jūsų 2015-01-09 ir 2015-01-13 raštus „Dėl neteisėtų mokesčių, atsisakymo vykdyti Seimo kontrolieriaus rekomendacijas, Ministro Pirmininko nurodymo nevykdymo, galimo piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi“ informuojame, kad 2015-01-22 Savivaldybės administracijoje įvyko posėdis dėl Jūsų nuosavybės teisių natūra į žemę atkūrimo ir mokesčių mokėjimo (2015-01-22 protokolas Nr. VA-2), kuriame Jūs taip pat dalyvavote.

Atkreipiame dėmesį, kad **2013 ir 2014 metais Jūs buvote atleistas nuo žemės mokesčio mokėjimo už žemės sklypus, [...], [...] ir [...], Šiaulių mieste** ir apie tai buvote informuotas Savivaldybės administracijos 2013-12-10 raštu Nr. SG-805-11 „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“ ir 2014-12-22 raštu Nr. SG-915 „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio.“

10. Savivaldybės administracija **2015-03-19** raštu Nr. S-692-11 „Dėl nuosavybės teisių atkūrimo XY, Šiaulių mieste“ **informavo Tarnybos Šiaulių skyrių apie galimybę grąžinti natūra 5 žemės sklypus Šiaulių mieste buvusiam žemės sklype Nr. [...], o Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyrius 2015-06-19 raštu Nr. SVA-360 „Dėl žemės sklypo [...]“ papildomai informavo, kad žemės sklypas, esantis [...], nepatenka į Ūkininkų žemės sklypo Nr. [...] teritoriją, t. y. vėlesniu raštu Savivaldybės administracija patikslino, kad galimi grąžinti natūra žemės sklypai yra tik 4.**

11. Savivaldybės administracijos direktoriaus **2015-06-09** įsakymu Nr. A-761 buvo patvirtinti pretendentams į Y iki nacionalizacijos turėtą žemę papildomai natūra grąžintinų žemės sklypų, [...] (0,0425 ha), [...] (0,0896 ha), [...] (0,06 ha), [...] (0,0615 ha), **planai.**

Šį įsakymą ir žemės sklypų kadastrinių matavimų bylas Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyrius Tarnybos Šiaulių skyriui perdavė 2015-06-12 raštu Nr. SVA-341.

12. Dėl Pareiškėjo teiginio, kad faktinis natūra grąžintų žemės sklypų plotas yra mažesnis nei registruota Nekilnojamojo turto registre, pažymėtina, kad šis klausimas nagrinėtas 2014 metais. Tarnybos direktoriaus pavaduotojo, pavaduojančio Tarnybos direktorių, Tomo Laduko **2015-10-06** rašte Nr. 1SS-2731-(9.5) Seimo kontrolieriui pažymėta:

„[...] **Tarnybos Skyrius 2014-06-27** raštu Nr. 31SD-(14.31.104.)-3788 „Dėl nuosavybės teisių atkūrimo“ **jau buvo informavęs Pareiškėją, kad žemės sklypuose, esančiuose [...]** (unikalus Nr. [...]), [...] (unikalus Nr. [...]), [...] (unikalus Nr. [...]), [...] (unikalus Nr. [...]) [...] (unikalus Nr. [...]), **ploto trūkumo nėra ir negali būti, siūlė Pareiškėjui kreiptis į matininko kvalifikacinį pažymėjimą turintį asmenį, ar kadastrinius matavimus atliekančią įmonę, kad patikrintų žemės sklypų plotus.**

Žemės sklypai yra suformuoti, atliekant kadastrinius matavimus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 3 straipsnio 4 dalimi, Nekilnojamojo turto kadastrė įrašyti duomenys nuo jų įrašymo laikomi teisingais ir išsamiais, kol jie nepakeisti arba nenuginčyti įstatymų nustatyta tvarka.

Palyginus Pareiškėjo pateiktame UAB „A“ 2015 m. gegužės mėn. parengtame brėžinyje pavaizduotus žemės sklypus (projektiniai Nr. [...]), kurių bendras plotas yra 20970 kv. m (9689

kv. m+6400 kv. m+4881 kv. m), **su žemės sklypų**, esančių [...], [...] ir [...], kurių bendras plotas – 20970 kv. m (3000 kv. m +8280 kv. m+9690 kv. m) **planais, nustatyta, kad tai yra viena ir ta pati teritorija, kurios plotas sutampa, tik sklypų matavimai Pareiškėjo užsakymu yra atlikti kitomis ribomis nei žemės sklypai buvo paženklinėti ir perduoti pretendentams į Y turėtą žemę. Įvairiuose Pareiškėjo prašymuose nurodytas „negrąžintos žemės trūkumas“ – 13866 kv. m yra ne kas kita, kaip 1,3867 ha ploto žemės sklypas, esantis [...], šis žemės sklypas yra suformuotas iki nacionalizacijos buvusio ūkininkų žemės sklypo Nr. [...] teritorijoje, į šį žemės sklypą Pareiškėjui yra atkurtos nuosavybės teisės Šiaulių apskrities viršininko administracijos 2005-11-28 sprendimu Nr. 7-4382 kartu su kitais bendraturčiais. Minėto sprendimo ir žemės sklypo plano kopijos keletą kartų buvo pateiktos Pareiškėjui. Šie paminėti duomenys įrodo, kad žemės ploto tikrai netrūksta, tik Pareiškėjas aritmetiškai sudėdamas trijų žemės sklypų plotus, ir nepridėdamas žemės sklypo, esančio [...], ploto, šiuos duomenis lygina su Šiaulių apygardos teismo 2003-03-10 nutartyje nurodytu grąžintinos natūra žemės plotu sklype Nr. [...] (3,7386 ha), kuriame faktiškai buvo suformuoti ir grąžinti pretendentams natūra keturi žemės sklypai ([...] (Pareiškėjas neturi žemės nuosavybės teisės žemės sklype, [...]), [...], [...] ir [...]), kurių bendras plotas 3,7387 ha (1 kv. m didesnis nei nurodyta teismo nutartyje). Nekilnojamojo turto registre Pareiškėjas daiktinių teisių į žemės sklypus, kurie grąžinti natūra, nėra įregistravęs.“**

13. Tarnybos 2015-11-12 rašte Nr. 1SS-3119-(10.5.) Pareiškėjui pažymėta:

„[...]

Gražinamų natūra žemės sklypų kadastro duomenys buvo patvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2015-06-09 įsakymu A-761 „Dėl gražinamų natūra žemės sklypų planų ir kadastro duomenų patvirtinimo“. Tarnybos Šiaulių skyrius 2015-06-15 gavo Savivaldybės administracijos architektūros ir urbanistikos skyriaus 2015-06-13 raštą Nr. SVA-341 „Dėl administracijos direktoriaus įsakymo ir žemės sklypų kadastrinių matavimų bylų perdavimo“.

[...]

Tarnybos Šiaulių skyrius, gavęs Savivaldybės administracijos 2015-06-09 įsakymą A-761, 2015-06-26 raštu Nr. 31SD-3186-(14.31.104.) „Dėl nuosavybės teisių atkūrimo buvusioje Y žemėje Šiaulių mieste“ informavo Jus apie galimybę Jums ir kitiems pretendentams į Y turėtą žemę, grąžinti 0,2536 ha ploto žemės sklypus natūra, nusiuntė žemės sklypų sąrašą, planus ir pasiūlė pateikti prašymą dėl Šiaulių apskrities viršininko 2010-06-22 sprendime Nr. 7-5495 nurodyto būdo, kuriuo atkuriamos nuosavybės teisės, pakeitimo. Apie valios pakeitimą Jūs ir kitų pretendentų (B ir C) įpėdiniai iki šiol Šiaulių skyriaus neinformavo.

Prašyme nurodote, kad 2015-04-23 buvo atlikti „geodeziniai darbai ir nustatytas žemės trūkumas – 13866 kv. m (Geodezinių darbų atlikimo sutartis Nr. K-26, Šiauliai 2015-04-23 su planu)“. Kartu su prašymu pateiktos 2015-04-23 Geodezinių darbų atlikimo sutarties Nr. K-26 (toliau – Sutartis) 2.1 papunktyje nurodyta, kad „Darbų pavadinimas; žemės sklypų Šiaulių mieste įbraižymas ant ortofoto žemėlapiu pagal civilinę bylą Nr. [...]“.

Jūsų pateiktoje UAB „A“ matininko D parengtoje scheme „Žemės sklypų ribos Šiaulių m. pagal civilines bylas Nr. [...], Nr. [...] M1: 1000“ (toliau – Schema) yra pažymėti 3 žemės sklypai – žemės sklypas proj. Nr. [...] – 0,4881 ha, žemės sklypas proj. Nr. [...] – 0,6400 ha ir žemės sklypas proj. Nr. [...] – 0,9689 ha.

Pažymėtina, kad pagal VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro ir Nekilnojamojo turto kadastro duomenis, teritorijoje, apribotoje [...] gatvėmis, yra Nekilnojamojo turto registre įregistruoti ir Nekilnojamojo turto kadastro žemėlapyje pažymėti 3 žemės sklypai – 0,8280 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...], 0,3000 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...], ir 0,9690 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...].

Palyginus Scheme pavaizduotus žemės sklypus (projektiniai Nr. [...]), kurių bendras plotas yra 2,0970 ha (0,9689 ha+0,6400 ha+0,4881 ha) su žemės sklypų, esančių [...], kurių bendras plotas – 2,0970 ha (0,3000 ha+0,8280 ha+0,9690 ha) planais, parengtais atlikus minėtų žemės sklypų kadastrinius matavimus, nustatant žemės sklypo ribų posūkio taškų koordinates vietinėje

koordinacijų sistemoje, nustatyta, kad tai yra viena ir ta pati teritorija, kurios plotas sutampa, tik UAB „A“ matininkas D žemės sklypų (proj. Nr. [...]) ribas, Jūsų užsakymu, Schemoje pažymėjo kitomis ribomis nei žemės sklypai (kadastro Nr. [...], Nr. [...] ir Nr. [...]) buvo paženklinėti ir perduoti pretendams į Y turėtą žemę.

Prašyme nurodote, kad atlikus Sutartyje nurodytus darbus buvo nustatytas žemės trūkumas –1,3866 ha. Paaiškiname, kad šis ploto trūkumas buvo nustatytas, kadangi UAB „A“ matininkas D Schemoje pažymėjo 3 žemės sklypus, o 1,3867 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...], nėra nurodytas. Šis žemės sklypas yra suformuotas iki nacionalizacijos buvusio ūkininkų žemės sklypo Nr. [...] teritorijoje, į šį žemės sklypą Jums atkurtos nuosavybės teisės Šiaulių apskrities viršininko administracijos 2005-11-28 sprendimu Nr. 7-4382 kartu su kitais bendraturčiais.

Pažymėtina, kad Šiaulių apygardos teismo 2003-03-10 nutartyje nurodytas grąžintinos natūra žemės plotas sklype Nr. [...] (3,7386 ha), kuriame faktiškai buvo suformuoti ir grąžinti pretendams natūra keturi žemės sklypai – 0,8280 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...], 0,3000 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...], 0,9690 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...] ir 1,3867 ha ploto žemės sklypas (kadastro Nr. [...]), esantis [...], kurių bendras plotas yra 3,4837 ha (0,8280 ha+0,3000 ha+0,9690 ha+1,3867 ha) (1 kv. m didesnis nei nurodyta teismo nutartyje). [...].“

14. Tarnybos Skyriaus vedėjo **2016-05-19** įsakyme Nr. 31VĮ-977-(14.31.2.) pažymėta:

„[...] atsižvelgdamas į Pareiškėjo 2013-06-28 ir 2015-09-15 prašymus:

1. **P a k e i č i u** Šiaulių apskrities viršininko administracijos 2010-06-22 sprendime Nr. 7-5495 nurodytą **nuosavybės teisių atkūrimo būdą „vertybiniais popieriais“** į kitus atkūrimo į išlikusį nekilnojamąjį turtą būdus – „grąžinant **natūra** suformuotus žemės sklypus“ ir „pinigais“.

2. **P e r d u o d u** Pareiškėjui vietoje 319 Eurų vertės turto (vertybinių popierių) 0,1268 ha žemės, grąžinant ją natūra:

2.1. 0,0213 ha ploto žemės sklypo dalį [...];

2.2. 0,0307 ha ploto žemės sklypo dalį [...];

2.3. 0,0448 ha ploto žemės sklypo dalį, [...];

2.4. 0,0300 ha ploto žemės sklypo dalį, [...].

3. **P e r d u o d u** Pareiškėjui 6082 Eurų už 2,4185 ha žemės, vietoje 6082 Eurų vertės vertybinių popierių.

4. **N u s t a t a u**, kad šis įsakymas yra neatskiriama Šiaulių apskrities viršininko 2010-06-22 sprendimo Nr. 7-5495 dalis.

Šis įsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir terminais teismui.“

15. Tarnybos Skyriaus **2016-06-08** rašte Nr. 31SD-3766(14.31.104.) Pareiškėjui pažymėta:

„Siunčiame Jums Tarnybos Skyriaus vedėjo 2016-05-19 įsakymą Nr. 31VĮ-977-(14.31.2.) [...].“

Prašome Tarnybos Skyriui [...] pateikti prašymą, kuriame būtų nurodyta banko asmeninės sąskaitos, į kurią pageidaujate, kad būtų pervesta piniginė kompensacija, numerį. Pateikus prašymą, būsite įtrauktas į eilę kompensacijai gauti.

Informuojame, kad su Įsakymu turite kreiptis į Nekilnojamojo turto registro tvarkytoją tam, kad būtų įregistruota Jūsų nuosavybės teisė į Įsakyme nurodytus žemės sklypus (jų dalis). Taip pat informuojame, kad, **vadovaujantis Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies nuostata, turite teisę apskūsti Įsakymą teismui per 30 dienų nuo jo įteikimo dienos.** [...].“

16. Pagal **2016-07-15** duomenis, pretendams į Y iki nacionalizacijos turėtą žemę grąžinti žemės sklypai, Šiauliuose, registruoti Nekilnojamojo turto registre:

16.1. 0,06 ha žemės sklypas, [...];

- 16.2. 0,0896 ha žemės sklypas, [...];
- 16.3. 0,0615 ha žemės sklypas, [...];
- 16.4. 0,0425 ha žemės sklypas, [...];
- 16.5. 0,0470 ha žemės sklypas, [...];
- 16.6. 0,2080 ha žemės sklypas, [...];
- 16.7. 0,9690 ha žemės sklypas, [...];
- 16.8. 1,3867 ha žemės sklypas, [...];
- 16.9. 0,8280 ha žemės sklypas, [...];
- 16.10. 0,3000 ha žemės sklypas, [...].

17. Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI) **2016-03-14** raštu Nr. (18.28-31-1E)R-1277 Seimo kontrolierių informavo apie žemės mokesčio klausimo sprendimą:

„[...]

Savivaldybės taryba 2013-11-28 priėmė sprendimą Nr. T-278 „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“, kuriuo patvirtino Atleidžiamų nuo 2013 metų žemės mokesčio žemės savininkų, kurių sklypai yra [...], į kuriuos neatvesta elektra, kuriuose nenutiestos gatvės ir jomis negalima naudotis dėl kitų motyvuotų priežasčių, sąrašą, kuriame buvo nurodyti ir Pareiškėjui nuosavybės teise priklausančys, Šiaulių mieste esantys, trys žemės sklypai: sklypas, kurio unikalus Nr. [...], esantis [...], atleistas nuo 526,15 Lt žemės mokesčio; sklypas, kurio unikalus Nr. [...], esantis [...], atleistas nuo 51,51 Lt žemės mokesčio; sklypas, kurio unikalus Nr. [...], esantis [...], atleistas nuo 12,05 Lt žemės mokesčio (iš viso nuo 589,71 Lt dydžio žemės mokesčio).

Savivaldybės taryba 2014-11-20 priėmė sprendimą Nr. T-373 „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“ (analogišką, kaip ir 2013 metais), kuriame nurodyta, jog **nuo žemės mokesčio atleidžiami tie patys, kaip ir 2013 metais, Pareiškėjui nuosavybės teise priklausančys žemės sklypai** (skyrėsi tik nuo žemės mokesčio atleidžiamų sklypų žemės mokesčio dydžiai): sklypas, kurio unikalus Nr. [...], atleidžiamas nuo 583,95 Lt; sklypas, kurio unikalus Nr. [...], atleidžiamas nuo 49,19 Lt žemės mokesčio ir sklypas, kurio unikalus Nr. [...], atleidžiamas nuo 11,66 Lt žemės mokesčio (iš viso nuo 644,80 Lt dydžio žemės mokesčio 2013 m. apskaičiuotas žemės mokestis buvo patikslintas (sumažintas Savivaldybės tarybos 2013-11-28 sprendime Nr. T-278 nurodyta 589,71 Lt suma). Pareiškėjui pirminėje 2013 m. Žemės mokesčio apskaičiavimo deklaracijoje (toliau – Deklaracija) buvo apskaičiuota 1792 Eur suma. 2013-12-20 buvo perskaičiuotas 2013 m. žemės mokestis (sumažintas 589,71 Lt), o Pareiškėjui išsiųsta Žemės mokesčio apskaičiavimo deklaracijos duomenų tikslinimo forma (toliau – Tikslinimo forma), kurioje nurodyta **žemės mokesčio suma ankstesnėje deklaracijoje 1792 Lt, žemės mokesčio suma po perskaičiavimo 1203 Lt, o perskaičiuoto žemės mokesčio sumos skirtumas „–589 Lt“ (mokesčio mokėtojiui gražintinos sumos skirtumas nurodomas su „–“ ženklu)**. Detali 2013 m. Deklaracijos duomenų patikslinimo informacija patalpinta Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI) elektroninėje deklaravimo sistemoje (toliau – EDS). Prie šio rašto pridedamoje 2013 m. Tikslinimo formoje „Iš viso mokėti“ suma nurodyta Eurais, kadangi nuo euro įvedimo VMI informacinėse sistemose spausdinant ankstesnių metų Deklaracijas ar Tikslinimo formas „Iš viso mokėti“ suma apskaičiuota litais automatiškai konvertuojama į Eurus.

2014 m. apskaičiuotas žemės mokestis buvo perskaičiuotas (sumažintas Savivaldybės tarybos 2014-11-20 sprendime Nr. T-373 nurodyta 644,80 Lt suma), Pareiškėjui buvo pateikta naujai suformuota pirminė Deklaracija, kurios priedo 10 stulpelyje nurodyta 644,8 Lt taikomos lengvatos vertė (sklypui, kurio unikalus Nr. [...], – 583,95 Lt; sklypui, kurio unikalus Nr. [...], – 49,19 Lt; sklypui, kurio unikalus Nr. [...], – 11,66Lt).

Iki 2012-12-31 žemės mokestis buvo administruojamas, vadovaujantis 1992-07-31 Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymu (toliau – ŽMĮ), Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimu 1992-06-25 Nr. I-2676 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo įsigaliojimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-08-03 nutarimu Nr. 603 „Dėl Žemės mokesčio“, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2006-06-09 įsakymu Nr. VA-55 „Dėl Žemės mokesčio administravimo taisyklių

patvirtinimo“ (2007-07-10 įsakymo Nr. VA-52 redakcija; toliau – Taisyklės (VA-52).

Nuo 2013-01-01 žemės mokestis administruojamas, vadovaujantis naujos redakcijos Žemės mokesčio įstatymu, priimtu 2011-12-21 Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo pakeitimo įstatymu Nr. XM829 (toliau – naujos redakcijos ŽMĮ).

Tiek iki 2012-12-31 galiojusio ŽMĮ, tiek ir nuo 2013-01-01 galiojančiame naujos redakcijos ŽMĮ nustatyta, jog žemės mokesčio objektas – privati žemė, o žemės mokesčio mokėtojai – privačios žemės savininkai.

Pagal Taisyklių (VA-52) 6 punktą, **žemės mokesčio mokėtojai nustatomi pagal tai, kada atsiranda nuosavybės teisės į žemės sklypą**. Šių Taisyklių (VA-52) 6.4 punkte nurodyta, kad nuosavybės teisės į žemę atkūrimo atveju įgyjamos nuo žemės grąžinimo natūra arba perdavimo nuosavybės neatlygintinai momento, kuris yra Tarnybos sprendimo (iki 2010-06-30 – apskrities viršininko sprendimo) dėl nuosavybės teisių atkūrimo priėmimo diena (Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių išlikusių nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057, 116 punktas).

Todėl nuosavybės teisės į žemę atkūrimo atveju, žemės savininkais (t. y. žemės mokesčio mokėtojais) tampama nuo žemės grąžinimo natūra arba perdavimo nuosavybės neatlygintinai momento, kuris yra sprendimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo priėmimo diena (neatsižvelgiant į tai, ar Nekilnojamojo turto registre (toliau – NTR) faktiškai yra įregistruotos nuosavybės teisės ar ne, t. y. **žemės mokesčiu apmokestinami ir tie savininkai, kuriems yra atstatytos, tačiau NTR neįregistruotos nuosavybės teisės** (NTR duomenyse nurodyti kaip naudotojai).

Iki 2012-12-31 galiojusio ŽMĮ 9 straipsnyje nustatyta, kad nauji žemės savininkai žemės mokestį moka:

- 1) jeigu žemė įsigyta pirmąjį pusmetį – už visus metus;
- 2) jeigu žemė įsigyta antrąjį pusmetį – nuo kitų kalendorinių metų.

Pagal NTR duomenis Pareiškėjui į sklypo (unikalus Nr. [...]) 188/470 dalį, į sklypo (unikalus Nr. [...]) 5546/13867 dalį ir į sklypo (unikalus Nr. [...]) 832/2080 dalį nuosavybės teisės atkurtos 2005-11-28 Apskrities viršininko sprendimais, todėl šių sklypų savininku Pareiškėjas laikomas nuo 2005-11-28. Kadangi Pareiškėjo nuosavybės teisės atkurtos 2005 metų antrame pusmetyje, tai žemės mokestį Pareiškėjas privalėjo mokėti nuo 2006 metų. **Į sklypo (unikalus Nr. [...]) 4524/9690 dalį ir į sklypo (unikalus Nr. [...]) 3865/8280 dalį nuosavybės teisės atkurtos 2006-04-05 Apskrities viršininko sprendimais, todėl šių sklypų savininku Pareiškėjas laikomas nuo 2006-04-05**. Kadangi nuosavybės teisės atkurtos 2006 metų pirmame pusmetyje, tai ir **už šiuos sklypus žemės mokestį Pareiškėjas privalėjo mokėti nuo 2006 metų (už visus metus)**.

Pažymėtina, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009-09-07 nutartyje (administracinė byla Nr. [...]) buvo pažymėta, jog „teismo nuomone, būtų nelogiška, jei žemės mokestis būtų apskaičiuojamas tik nuo to momento, kai žemės sklypo savininkas įregistruoja nuosavybės teisę Nekilnojamojo turto registre. Tokia situacija leistų žemės savininkams išvengti žemės mokesčio mokėjimo, neregistruojant nuosavybės teisės“.

Šiaulių AVMI 2015-02-26 raštu Nr.(32.1)S-1833 „Dėl informacijos apie žemės mokestį pateikimo“ **pateiktame atsakyme į Pareiškėjo 2015-02-12 paklausimą, įvertino Savivaldybės tarybos 2013-11-28 sprendimu Nr. T-278 ir 2014-11-20 sprendimu Nr. T 373 nustatytas lengvatas (Pareiškėjo 3 sklypų (unikalus Nr. [...], unikalus Nr. [...] ir unikalus Nr. [...]) atleidimą nuo žemės mokesčio)**. Pateiktame atsakyme 2013 ir 2014 m. mokėtina žemės mokesčio suma Pareiškėjui nurodyta, atėmus minėtas lengvatas (t. y. 2013 m. atėmus 589,71 Lt žemės mokesčio, o 2014 m. – 644,8 Lt).

2013 m. Pareiškėjas nuosavybės teise turėjo šešis žemės sklypus, iš kurių nuo žemės mokesčio buvo atleidžiami tik minėti trys sklypai, o kiti trys buvo apmokestinami žemės mokesčiu, todėl už 2013 metais nuosavybės teise turimus sklypus (unikalus Nr. [...], [...], [...]) buvo apskaičiuotas 1203 Lt žemės mokestis.

2014 m. Pareiškėjas nuosavybės teise tebeturėjo šešis žemės sklypus, iš kurių minėti trys sklypai (tie patys, kaip ir 2013 m.) buvo atleisti nuo žemės mokesčio, o kiti trys buvo apmokestinami žemės mokesčiu, todėl už 2014 metais nuosavybės teise turimus sklypus, buvo apskaičiuotas 984 Lt

žemės mokestis.

Savivaldybės tarybos 2013-11-28 sprendimu Nr. T-278 ir 2014-11-20 sprendimu Nr. T 373 lengvatos nustatytos, vadovaujantis ŽMĮ 8 straipsnio 3 dalies nuostata, pagal kurią savivaldybių tarybos turi teisę savo biudžeto sąskaita sumažinti žemės mokestį arba visai nuo jo atleisti. Pagal ŽMĮ 8 straipsnio 5 dalį savivaldybių tarybų ŽMĮ 8 straipsnio 3 dalyje numatytos lengvatos taikomos atitinkamuose savivaldybių tarybų sprendimuose nustatyta tvarka. VMI neturi informacijos apie Šiaulių savivaldybės tarybos patvirtintas tvarkas, kuriose būtų nustatyti duomenų pateikimo VMI terminai apie savivaldybės tarybos pagal ŽMĮ 8 straipsnio 3 dalį patvirtintas lengvatas.

2013-11-28 priimtas sprendimas Nr. T-278 Šiaulių AVMI buvo pateiktas 2013-12-09.

2014-11-20 priimtas sprendimas Nr. T 373 Šiaulių AVMI buvo pateiktas 2014-12-03.

VMI prie FM 2015-10-06 rašte Nr.(32.42-31-1)RM-21566 minima civilinė byla Nr. [...] yra susijusi su Pareiškėjo pateiktu skundu dėl antstolio E veiksmų.

Papildomai informuojame apie Pareiškėjo žemės mokesčio mokėjimą nuo 2007 metų:

2007 m. sumokėjo žemės mokesčio 100,00 Lt

2008 m. sumokėjo žemės mokesčio 3307,27 Lt ir delspinigių 229,04 Lt

2009 m. sumokėjo žemės mokesčio 1647,00 Lt ir delspinigių 180,43 Lt

2010 m. sumokėjo žemės mokesčio 1647,00 Lt

2012 m. antstolio išieškota žemės mokesčio 1036,60 Lt

2013 m. antstolio išieškota žemės mokesčio. 669,60 Lt ir delspinigių 56,29 Lt

2015 m. antstolio išieškota žemės mokesčio 280,45 Eur

2016 m. antstolio išieškota žemės mokesčio 84,20 Eur.

2016-02-22 Pareiškėjas valstybės biudžetui yra skolingas 1680,66 Eur žemės mokesčio ir 104,3 Eur delspinigių.“

2016-07-19 VMI duomenimis, Pareiškėjas skolingas 1467,62 Eur žemės mokesčio ir 115,78 Eur delspinigių.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

18. Pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo nuostatas:

Įstatymo preambulė:

„Lietuvos Respublikos Seimas,

pabrėždamas, kad Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai – Atkuriamajam Seimui 1990-03-11 aktais atkūrus Lietuvos Respublikos nepriklausomybę, nustojo veikę svetimos valstybės primesti įstatymai, kuriais okupacinė valdžia iš Lietuvos Respublikos piliečių neteisėtai atėmė jų turėtą turtą;

pabrėždamas, kad Lietuvos Respublikos piliečių prieš okupaciją įgytos nuosavybės teisės nepanaikintos ir turi tęstinumą;

pabrėždamas, kad 1992 metais Lietuvos Respublikos piliečių valia priimta Lietuvos Respublikos Konstitucija garantuoja ir gina valstybės, jos piliečių teises bei nuosavybę;

pabrėždamas, kad tęstinių nuosavybės teisių atkūrimas grindžiamas 1991 m. birželio 18 d. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ nuostata – **Lietuvos Respublikos piliečiams gražinamas išlikęs nekilnojamasis turtas, o jei šios galimybės nėra, teisingai už jį atlyginama;**

atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1994–1996 metų nutarimus ir sprendimus ir į 1922–1940 metų žemės reformos nustatytą 150 ha ribą,

pabrėždamas, kad šio įstatymo specialiosiomis teisės normomis reglamentuojami nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo teisiniai santykiai,

priima šį įstatymą.“

5 straipsnio 2 dalies 1 punktas:

„2. Nuosavybės teisės į žemę, iki 1995-06-01 buvusių miestams nustatyta tvarka priskirtose

teritorijose, atkuriamos:

1) grąžinant natūra laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje piliečiui ar piliečiams bendrosios nuosavybės teise, taip pat piliečiui, nuosavybės teise turinčiam pastatus, jo naudojamą teritoriją planavimo dokumentuose nustatytą ribų žemės sklypą, **išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei**, ir žemę, kurios susigrąžinti turėtoje vietoje pilietis nepageidauja. [...]. **Laisvos (neužstatytos) žemės plotuose grąžinamų natūra turėtoje vietoje žemės sklypų formavimą ir jų planų rengimą Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis organizuoja ir planus tvirtina savivaldybės administracijos direktorius.**“

19. Pagal **Nekilnojamojo turto registro įstatymo** nuostatas:

4 straipsnis

„Visi nekilnojamojo turto registre esantys duomenys nuo jų įrašymo laikomi teisingais ir išsamiais, kol jie nenuginčyti įstatymų nustatyta tvarka“.

20. Pagal **Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo** nuostatas:

3 straipsnio 4 dalis

„4. Nekilnojamojo turto kadastre įrašyti duomenys nuo jų įrašymo laikomi teisingais ir išsamiais, kol jie nepakeisti arba nenuginčyti įstatymų nustatyta tvarka.“

6 straipsnio 1 dalies 5 ir 13 punktai

„1. Į Nekilnojamojo turto kadastrą įrašomi žemės sklypų kadastro duomenys:

[...]

5) žemės sklypo plotas;

[...]

13) žemės sklypo ribų posūkio taškų koordinatės valstybinėje koordinacių sistemoje; [...].“

8 straipsnio 1–2 dalys, 3 dalies 1–5, 7 ir 15 punktai, 6 dalis:

„1. Nekilnojamojo daikto kadastro duomenys nustatomi atliekant kadastrinius matavimus, naudojant tinkamus metodus ir priemones, užtikrinančius teisės aktų nustatytą reikalavimų matavimų kokybei patenkinimą, kai šio Įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustatytais būdais formuojami nekilnojamieji daiktai ar šio Įstatymo 9 straipsnyje nustatytais atvejais keičiami nekilnojamųjų daiktų kadastro duomenys.

2. Žemės sklypų kadastriniai matavimai atliekami nustatant žemės sklypų ribų posūkio taškų ir riboženklių koordinatės valstybinėje koordinacių sistemoje.

3. Nekilnojamojo daikto kadastro duomenų nustatymo metu:

1) nustatomos ir riboženkliais paženklinamos (jeigu anksčiau tai nebuvo atlikta) žemės sklypo ribos arba atstatomi sunaikinti anksčiau paženklintų žemės sklypo ribų riboženkliai, kurių standartus ir ženklinimo taisyklės nustato Vyriausybės įgaliota institucija. Paženklus žemės sklypo ribas, surašomas žemės sklypo ribų paženklavimo–parodymo aktas, kuris yra neatsiejama Nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylos dalis;

2) kadastriniais matavimais nustatomos žemės sklypo ribų posūkio taškų ir riboženklių bei statinių kontūrų koordinatės valstybinėje koordinacių sistemoje;

3) kartografuojamos faktinės žemės naudmenos;

4) apskaičiuojamas bendras žemės sklypo plotas bei žemės naudmenų plotai;

5) parengiamas žemės sklypo planas;

[...]

7) užpildoma žemės sklypo kadastro duomenų forma;

[...]

15) parengiama nekilnojamojo daikto kadastro duomenų byla.

[...]

6. Nekilnojamųjų daiktų kadastro duomenų nustatymo detalią tvarką ir reikalavimus, nekilnojamojo daikto planų bei kadastro duomenų formų turinį ir parengimo bei nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylos suformavimo tvarką nustato Kadastro nuostatai.“

21. Pagal Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo nuostatas:

„4 straipsnis. Mokesčio objektas

Mokesčio objektas yra fiziniams ir juridiniams asmenims nuosavybės teise priklausanti Lietuvos Respublikoje esanti privati žemė, išskyrus miško žemę ir žemės ūkio paskirties žemę, kurioje įveistas miškas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.“

22. Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nuostatas:

„147 straipsnis. Mokestinius ginčus nagrinėjančios institucijos

Mokestinius ginčus nagrinėja centrinis mokesčių administratorius, Mokestinių ginčų komisija (toliau – ikiteisminės mokestinius ginčus nagrinėjančios institucijos) ir teismas.“

Išvados

24. Atsižvelgiant į skunde nurodytas ir tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, išvadas tikslinga pateikti, išskiriant šiuos klausimus:

24.1. dėl žemės grąžinimo natūra;

24.2. dėl sumokėtų žemės mokesčių sugrąžinimo.

Dėl žemės grąžinimo natūra

25. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su žemės grąžinimu natūra, atkreiptinas dėmesys į šiuos momentus:

25.1. Pareiškėjo pretenzijos dėl trūkstamo grąžintos žemės ploto buvo ne kartą nagrinėtos (žr. pažymos 8, 12 ir 13 punktus). Pareiškėjui buvo išaiškinta, kad antstolio parengta schema negali būti pagrindas įrodyti žemės trūkumą, nes antstolio atlikti matavimai nėra tikslūs. Įstatymų leidėjas yra nustatęs, kad tik kadastriniais matavimais yra nustatomi tokie žemės sklypo kadastro duomenys, kaip plotas, ribos, koordinatės (žr. pažymos 20 punktą). Taip pat buvo paaiškinta, kad teisinio pagrindo pakartotinai atlikti tų pačių objektų kadastrinius matavimus, nėra;

25.2. Sprendimus dėl iki nacionalizacijos turėtos žemės grąžinimo natūra Tarnybos pareigūnai priima pagal Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintus žemės sklypų planus, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo ir šio įstatymo įgyvendinimo tvarkos nuostatomis (žr. pažymos 18 punktą). Taigi, **sprendimų dėl žemės grąžinimo natūra priėmimas galimas, tik savivaldybių institucijoms nustačius, ar yra buvusio savininko iki nacionalizacijos turėtos žemėvaldos ribose laisvos (neužstatytos) grąžintinos, valstybės išperkamai nepriskirtinos žemės;**

25.3. Teismo tvarka buvo nustatyti konkretūs natūra grąžintinos žemės plotai (žr. pažymos 5.1 punktą), dėl kurių ir buvo priimti sprendimai dėl žemės grąžinimo buvusio savininko turėtoje vietoje (žr. pažymos 13 punktą). Atsiradus galimybei grąžinti didesnę žemės plotą buvusio savininko turėtos žemėvaldos ribose (žr. pažymos 10 punktą), buvo papildomai suformuoti natūra grąžintinos žemės sklypai (žr. pažymos 11 ir 14 punktus);

25.4. Dėl Pareiškėjo teiginio, kad pageidauta susigrąžinti žemė yra kaimo, o ne miesto teritorijoje (žr. pažymos 2 punktą), pažymėtina, kad šiuo klausimu yra pasisakęs teismas (žr. pažymos 7 punktą), todėl šis klausimas nebenagrinėtinas.

26. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalies nuostatas, skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia.

Atsižvelgiant į tai, kad **tyrimo metu buvo išspręstas papildomo žemės ploto natūra Pareiškėjui sugrąžinimo klausimas**, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, **X skundo tyrimas šioje dalyje nutraukinas.**

Dėl sumokėtų žemės mokesčių sugrąžinimo

27. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su žemės mokesčio Pareiškėjo vardu skaičiavimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos momentus:

27.1. Žemės mokestis Pareiškėjo vardu skaičiuojamas nuo 2006 metų (žr. pažymos 17 punktą);

27.2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nuostatomis, konkrečius mokestinius ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojų ir mokesčių administratoriaus, nagrinėja tos institucijos, kurios yra įgaliotos tai daryti, o būtent: centrinis mokesčių administratorius, Mokestinių ginčų komisija, teismai (žr. pažymos 21 punktą);

27.3. Žemės mokesčio skaičiavimo Pareiškėjui pagrįstumo klausimai yra nagrinėti teismo tvarka 2009 metais (žr. pažymos 7 punktą);

27.4. VMI ir Šiaulių apskrities VMI ne kartą yra teikusios paaiškinimus dėl žemės mokesčio prievolės, dėl Pareiškėjui priskaičiuoto žemės mokesčio pagrįstumo, jo apskaičiavimo ir grąžinimo galimybės. Pareiškėjui paaiškinta, kad žemės mokestis skaičiuojamas pagal valstybės įmonės Registrų centras mokesčių administratoriui pateiktus konkrečių žemės sklypų duomenis iš Nekilnojamojo turto registro, kurie yra teisingi ir išsamūs, kol nenuginčyti įstatymų nustatyta tvarka (žr. pažymos 19 punktą);

27.5. Kadangi nuo 2010 metų žemės mokesčio Pareiškėjas nemokėjo, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 106 straipsnio nuostatomis, Šiaulių AVMI 2011-09-29 pradėjo vykdyti mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo veiksmus;

27.6. Žemės mokestis skaičiuojamas pagal mokesčių administratoriui pateiktus konkrečių žemės sklypų duomenis. Mokestis gali būti perskaičiuojamas tik tuo atveju, jei esantys netikslumai ištaisomi ir jų patikslinimai įregistruojami į Nekilnojamojo turto registrą. Apie tai Pareiškėjas buvo informuotas VMI 2015-10-06 raštu Nr. (32.42-31-1)RM-21566.

28. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, **darytina išvada, kad atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, nėra teisinio pagrindo inicijuoti Pareiškėjo sumokėtų žemės mokesčių sugrąžinimo klausimo sprendimą.**

29. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punkto ir 17 straipsnio 4 dalies nuostatas, skundo tyrimo metu paaiškėjus, kad skundas nagrinėtinas kitoje institucijoje, skundo tyrimas nutraukiamas.

Atsižvelgiant į tai, kad **mokestiniai ginčai sprendžiami teisės aktų nustatyta tvarka** (žr. pažymos 22 punktą), o **nesumokėtas žemės mokesčio išieškojimas vykdytinas teisės aktų nustatyta tvarka**, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, **X skundo tyrimas šioje dalyje nutrauktinas.**

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

30. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalies tyrimą dėl žemės grąžinimo natūra nutraukti.**

31. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalies tyrimą dėl sumokėtų žemės mokesčių sugrąžinimo nutraukti.**